

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Je podíl ve společnosti s ručením omezeným věcí?

Následující článek se zabývá povahou podílu ve společnosti s ručením omezeným nevtěleného do kmenového listu („podíl“) s cílem zjistit, zda může být podíl považován za věc v právním smyslu. Vymezení podílu jako předmětu práva je důležité například pro zjištění, zda na něj mohou být aplikována ustanovení OZ[1] o věcných právech.

Definici podílu jako předmětu práva (tedy předmětu právních vztahů) v zákoně nenalezneme. S rozšířením definice věci v OZ i na věci nehmotné se otevřely debaty tykající se povahy podílu jako předmětu práva. Dosavadní judikatura, která podíl definovala jako jinou majetkovou hodnotu, se již neaplikuje, protože pojem jiné majetkové hodnoty v rámci definice věci v právním smyslu OZ nepřevzal.

OZ pojímá a definuje věc v širokém slova smyslu. Věcí je „vše, co je rozdílné od osoby a slouží potřebě lidí.“[2] Jedná se o souhrn negativního a pozitivního vymezení věci. Negativní vymezení rozumí věci vše, co je rozdílné od osoby. Pozitivní vymezení určuje znak věci, a to službu potřebě lidí. Věc tedy musí být užitečná a musí být určitým způsobem ovladatelná, aby k takové potřebě mohla sloužit. OZ tak inspiračně navazuje na úpravu věci dle ABGB.[3]

V odborné literatuře se v souvislosti s pojetím podílu jako předmětu práva vyskytují dva názorové proudy. Za věc v právním smyslu považují podíl P. Čech a P. Šuk,[4] dle kterých je podíl nehmotnou věcí, neboť je odlišný od osoby, slouží potřebě lidí a nemá hmotnou podstatu. Shodného názoru je B. Havel,[5] dle kterého „z nového chápání věci v občanském zákoníku (§ 489 NObčZ) totiž jednoznačně plyne, že podíl je nehmotnou věcí (§ 496 odst. 2 NObčZ) v právním smyslu slova, nikoliv jinou majetkovou hodnotou.“ K tomuto závěru se přiklonil i Nejvyšší soud ČR, který vyslovil, že „podíl představuje účast společníka ve společnosti s ručením omezeným a práva a povinnosti z této účasti plynoucí (§ 31 z. o. k.). Jelikož slouží potřebě lidí a je rozdílný od osoby, je věcí v právním smyslu (§ 489 o. z.), a to věcí nehmotnou (§ 496 odst. 2 o. z.) a movitou (§ 498 o. z.).“[6] Podíl za věc nehmotnou označují také D. Fyrbach a V. Filip[7] nebo T. Dvořák.[8]

Vyskytují se však i názory opačné, byť poměrně zřídka. Dle A. Thöndela s M. Zuklínové[9] nelze podíl považovat za věc v právním smyslu, pouze mu lze povahu věci v některých případech přiznávat.

Argument užitečnosti

První argument pro pojetí podílu jako věci v právním smyslu vychází z pozitivního definičního znaku věci, kterým je zmíněná užitečnost. Důvodová zpráva OZ k § 489 uvádí, že „užitečností se nerozumí jen faktické přinášení užitku jednotlivým předmětem konkrétnímu vlastníkov, ale objektivní způsobilost přinášet hospodářský užitek (čímž nevylučuje užitek estetická či jiný). Užitečné je, co je prospěšné pro život člověka, a tedy má i hodnotu (...) o tom, co je užitečné, a co tedy je vzhledem k tomu věci, rozhodují lidská vůle a poznání i schopnost člověka.“ Takto užitečnost vnímali i F. Rouček a J. Sedláček[10], kteří zastávali názor, že „se vyžaduje, aby šlo o něco, co slouží k užívání lidí. To znamená, že tu jest aspoň možnost, aby dotčený předmět sloužil k užívání lidí, tudíž musí býti dostupný lidskému panství,“ a dodávali, že „onen předmět musí býti s to sloužiti užívání

hospodářskému, t. j. k takovému užívání, které směřuje k zachování člověka při životě. Obdobného názoru je i K. Eliáš, dle kterého je při pojetí věci ve smyslu ustanovení § 489 OZ za věc chápána jakákoli majetková hodnota způsobilá spoluvytvářet majetek osoby.[11]

K. Eliáš v souvislosti s širokým pojetím věci v OZ podotýká, že „nehmotné věci sice existují jen' právně (...), leč to nebrání, aby někomu patřily, aby s nimi vlastnický nakládal.“[12] Jako příklad uvádí pohledávku, o které uvádí, že je jako majetkový objekt a věcí v právním smyslu součástí věřitelova jmění, tedy i objekt jeho vlastnictví. Podíl jistě nelze ztotožňovat s pohledávkou, protože pohledávka je právem věřitele na plnění, kdežto podíl představuje účast společníka na společnosti a obsahuje jak práva, tak povinnosti z toho plynoucí. Z povahy podílu lze však dle mého názoru usuzovat, že je majetkovým objektem.

Podíl má kvalitativní a kvantitativní stránku. Kvalitativní stránka podílu přitom představuje souhrn práv (včetně práv majetkových) a povinností společníka, které plynou z účasti na společnosti. Nejvýznamnějším majetkovým právem je pak právo na podíl na zisku. Kvantitativní stránka je pak určena dvěma složkami, a to výší podílu a jeho hodnotou. Z uvedeného lze dle mého názoru dospět k závěru, že podíl je majetkovým objektem. Zároveň je podíl součástí věřitelova jmění. To, zda je „něco“ objektem vlastnictví slouží dle D. Szostoka[13] jako vodítko při posouzení věcnosti či nevěcnosti určitého statku jako věci v právním smyslu.[14] Podíl tak má hospodářské využití, ba dokonce je nabýván za účelem hospodářského užitku či majetkového prospěchu osoby, které k němu náležité vlastnické právo.

Argument vydržením

Druhou argumentační linii lze hledat u úpravy vydržení. Dle § 979 OZ se ustanovení o věcných právech použijí na věci hmotné i nehmotné, na práva však jen potud, připouští-li to jejich povaha a neplyne-li ze zákona něco jiného. Vydržení je zároveň systematicky řazeno (společně s vlastnictvím a nabytím od neoprávněného) právě do věcných práv. Již před rekodifikací soukromého práva se soudní praxe zabývala otázkou, zda lze vydržet vlastnické právo k podílu v obchodní korporaci (dříve obchodní podíl). Obchodní podíl byl považován za tzv. jinou majetkovou hodnotu, a nikoliv za věc nebo právo ve smyslu ustanovení § 118 odst. 1 SOZ. Předmětem držby mohly být dle § 129 odst. 2 SOZ[15] věci i práva, která připouštěla trvalý nebo opětovný výkon, nicméně s ohledem na povahu obchodního podílu jako předmětu práva na něj nemohla být ustanovení o vydržení přímo aplikovatelná.

K možnosti vydržení obchodního podílu se poprvé vyjádřil Nejvyšší soud ČR[16], který se zabýval povahou obchodního podílu a dle kterého „na obchodní podíl se musí hledět nikoli pouze jako na souhrn práv a povinností společníka ve vztahu ke společnosti, jak jej vymezil odvolací soud, ale také jako na majetkovou hodnotu, se kterou lze disponovat.“ Zároveň uvedl, že s podílem jsou spojena stejná práva a povinnosti společníka jako je tomu u akcií akciové společnosti, na které se vztahovalo ustanovení o věcech movitých, nestanoví-li tento zákon nebo zvláštní právní předpis jinak.[17] Nejvyšší soud ČR dodal, že „akcii, jako cenný papír, lze vydržet podle ustanovení § 134 odst. 1 obč. zák. jako věc movitou,“ a uzavřel, že „za situace, kdy o možnosti vydržet akcii (jako věc movitou) nelze podle platné právní úpravy mít – přesto, že i akcie představuje souhrn práv a povinností akcionáře, tak jako obchodní podíl představuje souhrn práv a povinností společníka společnosti s ručením omezeným – žádné pochybnosti, by byl závěr, že obchodní podíl vydržet nelze, zcela nelogický.“ Soud tak na základě analogické aplikace zákona vyslovil, že lze vydržet obchodní podíl, přestože není věcí v právním smyslu.

Vydržení obchodního podílu bylo tedy dle SOZ možné za analogického užití úpravy vydržení věcí movitých. Nejvyšší soud ČR se k možnosti vydržení vyjádřil také v několika dalších rozhodnutích.[18]

Pokud vezmeme v úvahu skutečnost, že SOZ pojímal věc v úzkém smyslu a rozuměl jimi jen věci hmotné a ovladatelné přírodní síly^[19], a přesto judikatura dospěla k závěru, že podíl lze vydržet jako věc movitou, jsou zcela jistě s rozšířením pojetí věci dle OZ závěry o vydržení podílu aplikovatelné. Zároveň, pokud lze podíl vydržet a věcmi jsou dle OZ i věci nehmotné, lze tím spíše argumentem a *minori ad maius* dojít k závěru, že odpadá potřeba analogického užití ustanovení o věcech a podíl je považován za věc v právním smyslu, a to věc nehmotnou.

Podíl jako nehmotná věc

Zbývá podíl definovat z hlediska toho, zda jde o věc movitou nebo nemovitou. S ohledem na taxativní výčet věcí nemovitých v § 498 odst. 1 OZ je podíl věcí movitou.

Závěr

Výše uvedené vede k závěru, že podíl je věcí nehmotnou movitou, neboť (i) OZ navazuje koncepčně na ABGB a rozšiřuje pojem věci i na věci nehmotné, (ii) je rozdílný od osoby a slouží potřebě lidí, tedy slouží osobám k nakládání s jejich účastí v obchodní korporaci a z ní vyplývajícími právy a povinnostmi; zároveň je majetkovým objektem a slouží k hospodářskému užívání, (iii) lze jej vydržet jako věc movitou.



Hana Treutlerová

AegisLaw

Aegis Law, advokátní kancelář, s.r.o.

Jungmannova 26/15
110 00 Praha 1

Tel: +420 777 577 562
Email: office@aegislaw.cz

[1] Zákon č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník („OZ“)

[2] § 489 OZ

[3] Všeobecný zákoník občanský z roku 1811 (JGS Nr. 946/1811) („ABGB“)

[4] ČECH, Petr a ŠUK, Petr. Právo obchodních společností: v praxi a pro praxi (nejen soudní). Vydání I. Praha: Ivana Hexnerová - BOVA POLYGON, 2016, str. 234. Srov. též ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. Zákon o obchodních korporacích. Komentář. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 73.

[5] HAVEL, Bohumil. § 31. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. Zákon o obchodních korporacích. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 73. Srov. též POKORNÁ, J. § 212. In: ČÁP, Zdeněk a kol. Komentář k Zákonu o obchodních korporacích. Praha: Wolters Kluwer a.s., 2014.

[6] Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 19. 9. 2017, sp. zn. 29 Cdo 5719/2016.

[7] FILIP, Václav, FYRBACH, David. Společnost s ručením omezeným. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Právo prakticky, s. 78, 80.

[8] DVORÁK, Tomáš. Společnost s ručením omezeným. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR), str. 108.

[9] DVORÁK, Jan, ŠVESTKA, Jiří, ZUKLÍNOVÁ, Michaela. Občanské právo hmotné. Svazek 1. Díl první: Obecná část. Praha: Wolters Kluwer, 2013. s. 373, 374.

[10] ROUČEK, František, SEDLÁČEK, Jaromír. § 285. Komentář k československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi. Praha: CODEX Bohemia, s.r.o., 1935-1937. s. 7.

[11] ELIÁŠ, Karel. Pojetí věci v právním smyslu v návrhu občanského zákoníku (srovnávací studie). In: KNAPPOVÁ, Marta a kol. Pocta Martě Knappové k 80. narozeninám. Praha: ASPI, 2005. str. 63.

[12] ELIÁŠ, Karel. Objekt vlastnického práva a návrh občanského zákoníku (Také o abstrakci v juristickém myšlení). Právní rozhledy. 2011, č. 11, s. 410-412.

[13] SZOSTOK, David. Pohledávka jako věc v právním smyslu. Jurisprudence (Wolters Kluwer). Praha: ASPI, 2016. str. 39.

[14] D. Szostok je toho názoru, že „Pokud je určitý statek způsobilý být majetkem určitého subjektu – je statkem, který přináší svému vlastníku prospěch, ať už se jedná o živnostenské oprávnění či např. právo na výživné, ač doposud nezažalované, ale přesto způsobilé přinést subjektu třeba i v budoucnu majetkový prospěch – bude se jednat o věc v právním smyslu.“

[15] Zákon č. [40/1964](#) Sb., občanský zákoník („SOZ“)

[16] Usnesení Nejvyššího soud ČR ze dne 29.8.2007, sp. zn. 29 Odo 1216/2005.

[17] Srov. § 1 odst. 2 zákona č. 591/1992 Sb., o cenných papírech, ve znění účinném od 1. 1. 2001.

[18] Např. usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 11.12.2007, sp. zn. 29 Odo 346/2006, ve kterém Nejvyšší soud ČR konstatoval, že „odmítnutí možnosti vydržení obchodního podílu osobami, které byli v dobré víře, že se staly společníky, by znamenalo poskytnutí menší ochrany a menší míru právní jistoty než osobám, které jsou v dobré víře o tom, že jsou vlastníky akcií.“

[19] KINDL, Milan. § 118. Občanský zákoník č. 40/1964 Sb. Komentář. Praha: Wolters Kluwer a.s., 2009

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Dvě kiwi denně: EU schválila první zdravotní tvrzení pro čerstvé ovoce](#)
- [Nová „tlačítková“ povinnost pro e-shopy](#)
- [Digital Omnibus: Revoluce v datech, nebo jen nová zátěž pro podnikatele?](#)
- [Darování pro případ smrti nemovité věci zapsané v katastru nemovitostí a určení výše odměny soudního komisaře](#)
- [Flotilová novela: Kdo a kdy musí nově získat licenci k distribuci pojištění?](#)
- [Nová pravidla pro ground handling v EU a jejich dopady na letecký sektor](#)
- [Právní due diligence nemovitostí: na co se v praxi skutečně zaměřit](#)
- [Hmotněprávní opatrovník obchodní korporace: mezi efektivní ochranou a zásahem do korporační autonomie](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 32.: Konkurenční doložka](#)
- [Skryté ujednání v realitní smlouvě - zbytečná hra na schovávanou](#)
- [Odpovědnost člena voleného orgánu dle § 159 OZ a vymezení škody způsobené právnické osobě](#)